

Verplicht vrij

van Damme, E.E.C.

Published in:
Algemeen Dagblad

Document version:
Publisher's PDF, also known as Version of record

Publication date:
2005

[Link to publication](#)

Citation for published version (APA):
van Damme, E. E. C. (2005). Verplicht vrij. *Algemeen Dagblad*.

General rights

Copyright and moral rights for the publications made accessible in the public portal are retained by the authors and/or other copyright owners and it is a condition of accessing publications that users recognise and abide by the legal requirements associated with these rights.

- Users may download and print one copy of any publication from the public portal for the purpose of private study or research
- You may not further distribute the material or use it for any profit-making activity or commercial gain
- You may freely distribute the URL identifying the publication in the public portal

Take down policy

If you believe that this document breaches copyright, please contact us providing details, and we will remove access to the work immediately and investigate your claim.

VERPLICHT VRIJ

Bush toert door Europa en zoals het een echte Amerikaan betaamt, werkt hij in het weekend gewoon door. Op zondag de herdenking te Margraten en de viering van *European Victory Day*. Het bezoek valt midden in onze meivakantie. Veel Nederlanders hebben tussen Koninginnedag en Pinksteren twee weken vrij. Het illustreert het verschil tussen Amerika en Europa: zij werken, terwijl wij relaxen.

Gemiddeld werkt elke 15-65 jarige Amerikaan 25 uur per week. In Nederland komen we niet verder dan 17,5 uur. Is dat erg zoals Minister Brinkhorst meent? Waarom werken Amerikanen 45% meer dan wij?

Het verschil zit niet in de arbeidsparticipatie. Bij ons neemt driekwart van de bevolking tussen de 15 en de 65 deel aan het arbeidsproces, in de VS is dat met 72% iets lager. Hier maken werknemers echter minder uren per jaar, 1340, tegen 1815 in de VS. Wij hebben meer deeltijders (35% tegenover 13%), terwijl ook onze voltijdwerknemers minder uren per week maken en meer vakantie hebben. Een voltijdbaan komt bij ons neer op 38 weken van 39 uur, in de VS is dat 46 weken van de 40 uur. Wij hebben per jaar twee maanden meer vrij.

Het is niet altijd zo geweest. Tot de Eerste Wereldoorlog maakten Europeanen meer uren dan Amerikanen. Tot het eind van de jaren '60 was het aantal arbeidsuren per werknemer op beide continenten vergelijkbaar. Veertig jaar geleden hadden in Nederland de middelbare scholieren ook op zaterdag nog les. Sinds de jaren '70 zijn wij veel minder gaan werken, de Amerikanen werken echter nog evenveel als toen.

De inkomstenbelasting verklaart een deel van het verschil in gewerkte uren. In de VS moet je van elke verdiende dollar eenderde aan de staat afdragen, in Nederland is dat al snel de helft. Je werkt minder als dat netto minder oplevert. Ten tweede zijn vakbonden hier veel machtiger. In de VS valt minder dan 20% van de werknemers onder een collectieve arbeidsovereenkomst, bij ons ongeveer driekwart. Als reactie op de oliecrises in de jaren '70 en de recessie in de jaren '80 kozen de Europese vakbonden voor herverdeling van werk. Liever iedereen in deeltijd aan het werk was destijds het devies; werk boven inkomen was het motto. De vakantie van nu hebben we aan Wim Kok te danken.

Moeten we hem daar dankbaar voor zijn? Omdat we minder werken, hebben we minder te besteden: we zijn zo'n 30% armer dan Amerikanen. Geld alleen maakt echter niet gelukkig, Europeanen zijn met hun leven minstens zo tevreden. Wij genieten van onze vrije tijd en vooral van het feit dat we op hetzelfde tijdstip vrij zijn als onze vrienden.

Relaxen is vooral dan aangenaam als je dat samen met anderen kunt doen. Je geniet meer van een vrije dag naarmate meer mensen diezelfde dag vrij zijn. Het is niet voor niets dat veel mensen niet in het weekend willen werken en dat velen vasthouden aan de traditionele werktijden van 9 tot 5. Met dit weer is het op de camping niet zo leuk, maar als je er alleen zou zitten was je er al lang weggeweest.

De Europese vakbonden hebben niet alleen voor veel vrije tijd gezorgd, maar ook voor *collectieve* vrije tijd. Gedeelde vreugd is dubbele vreugd. Die coördinatie is in de VS niet tot stand gekomen. Amerikanen werken meer, omdat ze ook in hun vrije tijd vaak alleen zijn. Zij leven om te werken en om één keer in hun leven een reis naar Europa te kunnen maken om te zien hoe het echte, goede, leven eruit ziet.

Eric van Damme

(Hoogleraar economie CentER en directeur TILEC, het Tilburg Center for Law and Economics, Universiteit van Tilburg.)